

Rodna Gruda

Kozjanski park – prostor izjemne biotske raznovrstnosti

The Kozjansko Regional Park

Objavljeno dne/Published on: 04.06.2015

Avtor članka/Article Author: Jerica Potočnik

Velik del Kozjanskega, ki je bilo nekoč sinonim za nerazvitost in zaostalost, pokriva Kozjanski regijski park. Območje, ki meri 206 kvadratnih kilometrov, je v današnjem času sinonim za izjemno biotsko raznovrstnost ter pestro etnološko in umetnostnozgodovinsko dediščino. Ena od bolj prepoznavnih značilnosti kozjanske podeželske krajine so visokodebelni travniški sadovnjaki, ki so pomemben življenjski prostor za mnoge rastline in živali, ljudem, ki tod živijo, pa ponujajo priložnost za obuditev okolju prijaznega kmetovanja.

The Kozjansko Regional Park covers a big portion of Kozjansko, which used to be the synonym for being undeveloped and backward. The area stretches across 206 square kilometers and is today known for its exceptional biodiversity and a rich ethnological and art historical heritage. One of the most distinctive features of the Kozjansko region are the meadow orchards, which represent the habitat of many plant and animal species and offer the people who live here a chance to revive farming that is environment-friendly.



Panorama Kozjanskega

Kozjanski park je eno od najstarejših zavarovanih območji v Sloveniji. Republika Slovenija je večji del Kozjanskega in Obsotelja leta 1981 razglasila za varovano območje – Spominski park Trebče. Leta 1999 pa je v skladu z Zakonom o naravi območje postalo regijski park z imenom Kozjanski park. Območje je na severu omejeno z Rudnico, na vzhodu s Sotlo, na jugu preko Orlice prehaja v Bizeljsko in Senovsko gričevje, na zahodu pa meja poteka preko hribov Vetrnika in Oslice.

Kozjanski park, ki zajema dele občin Bistrica ob Sotli, Kozje, Podčetrtek, Brežice in Krško, je zelo bogat s floro in favno. Njegov upravljavec je javni zavod. »Kozjanska krajina je ena najlepših krajin v državi. Izmenjava hribov, dolin in obdelanih površin z gozdovi je pravi raj za biotsko raznovrstnost, v kateri najdemo skoraj vse, od rjavega medveda do naše najmanjše kobilice. Ravno te dni smo odkrili travnik, gosto porasel s sibirsko peruniko, spremljamo gnezdenje sokola selca ...,« navdušeno pripoveduje Teo Hrvoje Oršanič, direktor Javnega zavoda Kozjanski park. Ob tem pa ne pozabi omeniti bogastva suhih travnikov na Vetrniku, kjer v teh dneh cvetijo številne vrste orhidej.

Kozjanski park je med drugim znan tudi po številnih različnih vrstah metuljev. Do sedaj so jih našli kar 1.200.

Travniški sadovnjaki sooblikujejo pokrajino

Območje Kozjanskega parka je poznano tudi po starih travniških sadovnjakih, ki so pomemben element, ki sooblikuje podobo tamkajšnje pokrajine. Kot pravi Oršanič, so visokodebelni travniški sadovnjaki sestavni del kozjanske krajine. »Območje Kozjanskega parka obsega približno odstotek površine države, a vsebuje deset odstotkov vseh visokodebelnih travniških sadovnjakov v državi,« izpostavlja. Ker tradicionalno travniško sadjarstvo ne potrebuje mineralnih gnojil ali različnih pesticidov, sadje ne vsebuje ostankov pesticidov. Stare sadne sorte so sicer skromnejšega obroda, a so veliko odpornejše od komercialnih sort, dodaja Oršanič. Travniški sadovnjaki z vidika ohranjanja narave predstavljajo dober primer naravi prijaznega ali sonaravnega kmetovanja. Javni zavod Kozjanski park si sicer že več let prizadeva za oživitev visokodebelnih travniških sadovnjakov, saj so bili le-ti proglašeni kot visokovreden habitat za številne vrste ptic.

Dan, posvečen kozjanskim jabolkom

Ko se vozimo po Kozjanskem, kjer prevladujejo manjše mešane kmetije, vidimo, da ima skoraj vsaka hiša kakšen sadovnjak, ki bi lahko bil potencialno tudi tržno zanimiv. Povpraševanja pa sadju iz takšnih sadovnjakov je namreč trenutno več kot je ponudbe. Veliko kmetov, še posebej ekoloških – ki jih je na območju Kozjanskega in Obsotelja iz leta v leto več – je tako našlo tržno nišo. S pomočjo Javnega zavoda Kozjanski park pa jim je v zadnjih letih uspelo najti tudi trg. Ob tem imamo v mislih predvsem prireditve Praznik kozjanskega jabolka, ki vsako leto v mesecu oktobru v Podsredo privabi okrog 15 tisoč obiskovalcev. »Praznik kozjanskega jabolka je najbolj obiskana okoljska prireditev v državi, na kateri se predstavljajo pridelovalci sadja iz travniških sadovnjakov, pridelovalci ekološke hrane, obrtniki tradicionalnih obrti in snovalci naprednih okoljskih tehnoloških rešitev,« pojasnjuje Oršanič. Ponudba na »Prazniku« je res pestra. Najbolj pa gredo v promet stare sorte jabolk, ki s svojim vonjem in okusom še posebej pri starejših generacijah prebujajo spomine na otroštvo in mladost. Se še spomnite bobovca, krivopeclja in carjeviča? Ali pa štajerskega mošanclja in kanadke? Na območju Kozjanskega parka, ki ga lahko upravičeno poimenujemo kar raj za stare sorte jabolk, so do zdaj odkrili več kot sto različnih sort jabolk in približno 60 sort hrušk.

Poleg narave tudi bogata kulturna dediščina

Vse ta pestrost rastlinskega in živalskega sveta na območju Kozjanskega parka še kako privlači ljubitelje narave, ki jo želijo doživljati v njeni pristni obliki. Seveda pa to še ni vse. Vsi tisti, ki jih bolj kot narava privlači kulturna dediščina, pa si lahko ogledajo prafarne in romarske cerkve, arheološka najdišča, mogočne gradove in srednjeveške trge ter številne muzejske zbirke.



Zemljevid Kozjanskega parka.



Travniški sadovnjak, kot so ga poznali nekoč. F: B. Ploštajner



Kranjska lilija raste na Kozjanskem



Sejem Kozjanskega jabolka. Demonstracija peke štrudlja. F: B. Ploštajner



Sejem Kozjanskega jabolka. F: B. Ploštajner